

få ha rest hit för att de varit missnöjda med de politiska, religiösa eller sociala förhållandena, ej heller ha de rest för att undslippa värnplikten. En del unga män ha rest hit vid 20 års ålder, icke för det de önskat undvika värnplikten, men för att »de skulle till Amerika ändå», och så var det bäst att resa innan de fyllt beväringssåren, så att de sluppe vidare trassel. Jag tror att 90 procent af emigranterna rest hit af rent ekonomiska skäl. Funnas det utsikt till egna hem och utkomst i Sverige, så afstannade emigrationen af sig själf.

År 1894 var jag hem och hälsade på min fader, och hvad jag då såg och hörde var ej uppmuntrande: nästan allt hade blifvit bolagsgårdar. Min fädernegård jämte de andra voro illa skötta. Fyra kor och en häst var allt som gården kunde underhålla, men jag minns aldrig vi hade mindre än 12 å 14 nötkreatur, 2 hästar och omkring 20 å 30 får och getter. En välbärgad bonde sade åt mig under ett samtal: Här blir det snart slut. Bolagen äga mer än halfva socknen, den gamla fria odalbonden finnes ej mera. Arrendatorer nära nog öfverallt! Jorden missbrukas och myrarna torkas bort, de naturliga ängarna gifva knappast half skörd, sommarfäbodarna stå tomma, endast timmerdrifning finnes kvar, och skogen kan ej räcka till för allt. Något nytt näringsfång måste uppfinnas, eljest bli vi fattighjon.»

N:r 190.

F. J. J., Illinois. *Emigrerade 1881.* Från Stockholm.

Jag är född i Skaraborgs län den 1 juli 1856. Min far arrenderade ett häradsdomareboställe. När jag var 9 år, flyttade mina föräldrar till Stockholm. Far fick en statarplats på en egendom nära staden, med en lön af 100 riksdaler, 2 tunnor rågmjöl, $\frac{1}{2}$ tunna strömming och ett rum. I stället för att jag bort blifva sänd till en skola, fick jag gå vall med korna och om vintern köra tröskverket. Om mina föräldrar fick någon ersättning härför, är mig obekant.

Hvad jag minns från denna tid är att jag fick både frysa och svälta. Vid 12 år fick jag börja köra ved och hö till Stockholm; detta arbete borde då ha inbringat så mycket, att jag ej behöft svälta, men många gånger fingo vi barn gå till sängs med tomma magar.

Min arma moder fick arbeta från morgon till kväll å den fördömda herrgården, där det fördes ett lif som om hvar dag varit den sista. Mor hade alltid längtat hem till sitt kära barndoms hem, Västergötland. Allt nog, sorger och motgångar gjorde att hon till slut blef svagsint. År 1868 flyttade mina föräldrar till Stockholm. Mor kom in på Grubbens gårde och far fick plats i Stadshagen, där han hackade sten för 80 öre om dagen. Jag blef satt i lära hos en förgyllare, men blef af gesällerna så illa behandlad att jag slutade. Nu var jag utan hem. Far hade för sjukdom blifvit intagen på kopphuset, och mor var fortfarande på Grubbens. Jag dref nu kring gator och torg, tiggde, sålde kammar, tvål m. m., låg ute om nätterna, fick svälta, hade knappt kläder på kroppen. Om jag lefde i hundra år, gå aldrig dessa ting ur mitt minne. Många gånger har jag varit frestad att förbanna det kristna samhälle, där man ej ser till samhällets olycksbarn. Tack vare den moral och gudsfruktan, som blifvit mig af en olycklig moder under barnsåren inplantad, kom jag ej att följa mina många olyckskamraters exempel att begå brott. Hur nu detta lif hade slutat för mig, är ju ej svårt att inse. Men som en räddande ängel kom nu en äldre syster och tog hand om mig. Jag

fick börja folkskolan. 13-åringen fick börja lära sig A. B. C. År 1871 gick jag till nattvarden. Pastorn, som fått reda på min sorgliga lefnadshistoria, var nog ädelmodig att låta mig gå fram trots min okunnighet.

Jag fortsatte nu med handel på torg och gator. Det torde kanhända böra nämnas att jag under min korta skolgång fick till en del försörja mig själf med att sälja småsaker om eftermiddagarna, ty min syster kunde ej bidraga mycket till mitt underhåll. Hennes lön var 4 riksdaler i månaden.

På min systers enträgna föreställningar att lära mig ett yrke slutade jag med »grosshandeln» och fick den 15 juni 1874 plats som lärling i ett konditori. Detta var nu andra gången som jag sökte att få lära ett yrke, och äfven denna gång blef det ingenting af. Min mästare var en mycket nervös man, så arbetarne hade det mycket svårt hos honom. Min olycksdag kom äfven. Jag hade haft den oturen att förstöra en tårta, blef kallad för lösdrivare med flera snygga ord, fick min inestående månadslön, 8 kronor, och slutade.

Ännu en gång lyckades det min syster att få en plats för mig, en betjäntplats. Nu fick jag ett godt hem, en rättvis och god husbonde, fick lära mig litet af hvarje och stannade kvar där i två år. För nu öfver till Finland, fick betjäntplats äfven där, vistades under vintern 1879—80 i St. Petersburg och inledde en del affärer med Stockholm. Jag hade nu förtjänt 18,000 mark och beslöt till min olycka att öppna affär i Stockholm. Men redan efter ett års tid nödgades jag att upphöra därmed; orsaken var att jag ej ägde nog erfarenhet till att sköta affären. Nu beslöt jag att för alltid lämna Sverige, ty att söka någon sysselsättning visste jag af erfarenhet hur det skulle gå. Jag landsteg i New York den 3 augusti 1881, reste till Boston, Mass., och fick arbete på en järnväg för 1²⁵ doll. om dagen, lyckades under ett års tid spara ihop till en biljett till Chicago, Ill., och kom till Chicago i september 1882, fick plats på en möbelfabrik med 1⁵⁰ doll. om dagen. Efter nio månader hade jag hjälpligt lärt mig spika ihop möbler på styck och kunde nu förtjäna från 2²⁵ till 3 doll. om dagen.

Arbetade i denna fabrik i 5 år, hade på land- och stadstomter förtjänat pengar till att köpa en farm på 220 acres och lärde mig att bli va jordbrukare. Det kunde vara mycket mer att skriva om mina öden här i landet men vill endast nämna, detta är ej något skrytt, att jag i dag som är föfogar öfver ett kapital som efter svenska förhållanden är stort.

Hoppas det snart blir en verklighet, detta drömmarnes och löftenas nya Sverige, som utlofvas i tidningarna. Jag tror och vet med bestämdhet, att tusentals emigranter med längtan bida födelsestunden. Men för det Sverige som är bevare mig milde herre Gud!

N:r 191.

J. M. B., Connecticut. *Emigrerade 1887.* Från Stockholm.

Jag föddes den 5 okt. 1860 i Stockholm och blef efter någon tid intagen å allmänna barnhuset; blef utsänd på landet och vid nära 5 års ålder återinlämnad till allm. barnhuset.

I oktober 1865 blef jag åter utlämnad till nya fosterföräldrar, denna gång till en bonde i Kalmar län. Här vistades jag under mina gossdagar, konfirmationsåret och sedan till i april 1880, då jag reste till Tyskland. Vände om hem till Småland i nov. 1881 och reste i april 1883 till Gottland samt därifrån till Stockholm, där jag arbetade i dess omnejd — alltid

på landet — tills i nov. 1886, då jag åter, på grund af min fosterfaders sjukdom, reste hem till Småland. I september 1887, efter det min fosterfader sålt sitt hemman, hvilket han värderade till 7,000 kr., reste jag till Amerika. Har ända sedan dess vistats här och har pröfvat olika arbeten, i det jag verkat såsom murare, träpolerare, gjutare (järngjutare) och de sista 13 åren som silfverpolerare.

Följaktligen borde jag vara kompetent att delgifva några tankar och intryck från mina erfarenheter och vill då säga, att för min egen person har jag funnit Amerika bättre än Sverige och Tyskland i många afseenden. Först och främst har jag, såsom alltid varande en fattig arbetare, alltid varit ställd i jämbredd med hvilken man som helst, ute på resor, i sällskap, på politiska möten och andra sociala tillställningar och varit aktad som en man, i trots af att jag är svenskbördig. Jag betviflar att en utländing i Sverige skulle varit så afhållen där som jag och utländingar i allmänhet äro här. Sedan komma arbetsförhållandena: Ja, man gör ju beräkning på hundår i Amerika, och jag undrar om en som komme till Sverige och ej kunde säga nej och ja ens på svenska skulle få lika aflöning med en annan som kunde tala landets språk? Så påstår man att man är stygg mot greenhorns, ja, det är hvad den stackarn själf tror, emedan han ej förstår hvarom det är fråga. Att amerikanen understundom gör sig löjlig öfver utländingens oförmåga att fatta saker och ting, kan man ej gärna klandra honom för. Så ha vi affärlifvet. En utländing t. ex. har arbete, men dock under små ekonomiska omständigheter, och går att sätta bo. Han kan då få köpa hela sitt bohag utan penningar om så erfordras — ja, men han får betala dyrt, säger man! Men är det icke värdt några procent mera att få betala huru litet man önskar pr månad eller vecka? Ja, så där är det utåt hela linien, man är aktad (om man sköter sig), man är betrodd, man är värderad, fastän allting har sina gränser. Ja, somliga ha den idén att då man blifvit medborgare, kan tala engelska hjälpligt (ty längre kommer emigranten näppeligen) och börjar att förstå sig på litet politik o. s. v., så vill man så gärna tro att man skall duga till både ett och annat, och då man vid valkampanjen blir besegrad, så blir man styfmoderligt behandlad. Sverige har — jag hoppas — ändrats till det bättre på de sista tjugtu åren, men så långt mina erfarenheter sträcka sig: hvad del hade en fattig arbetare i politiken? Ingen bör tro att jag vill fälla kränkande och förnärmande yttranden om gamla Sverige. Nej, visst icke! Jag förstår mycket väl att ett folk danas i förhållande till dess lagar, och om lagen hade varit närmelsevis lik den amerikanska från 100 år tillbaka och till nu, så skulle svenskarnes i Sverige tankeriktning varit annorlunda. Summa: You can not blame a man for what he do'nt know.

Aflöningarna i Amerika och Sverige samt huru de stå i förhållande till varupriserna borde ha sitt eget kapitel. Jag vill nu endast nämna något. I Amerika: daglön 2⁵⁰ å 2⁷⁵ t. o. m. 3 doll. Varupriser: en god hatt 2⁵⁰ å 3 doll, ett par goda skor 4⁵⁰ å 5 doll., en god kostym kläder 18, 20, 22 och 25 doll., o. s. v. I Sverige: daglön samma i kronor. Varupriser: en god hatt 6, 8, 10 och till 12 kr., ett par skor 12, 16, 18, 20 och 22 kr. En kostym kläder 30, 40, 50 å 60 kr., allting annat i proportion. Endast denna lilla tabell tyckes mig vara nog för att förstå, hvarföre man reser till Amerika och hvar emigrationslusten har sitt ursprung.

Den som i Sverige är utrustad för lifvets strider utan kapital har, utom möjligen undantagsvis, ingen eller ringa utsikt för oberoende. Det finnes ju personer som komma hit till Amerika endast af spekulation, andra äro äfventyrare, och åter andra äro goddagspiltar som hafva missbrukat den större eller mindre förmögenhet de ärfde i hemmet, och då allt hopp är ute komma

de hit; somliga möjligen blifva bättre än de voro, andra åter motsatsen, men alla dessa klasser äro dock i minoriteten, jämfördt med den hvardaglige, fattige unge man, som då han landat på Ellis Island drar en lättnadens suck och hans första tanke är: »Om jag nu hade ett bra arbete!»

Jag tänkte nu särskildt ägna mig åt ett, hvad jag tror, missförhållande i det nutida Sverige och hvilket jag tycker mig finna utgöra en stor faktor för utvandringen för närvarande, och det är den ökade värnplikten. Den stackars fattiga allmogen kan nog icke utan en nära nog gränslös försakelse bära denna börda, ty den får icke allenast bära en börda af förhöjda skatter, utan kommer så därtill att då man bäst behöfver sina söner hemma, så måste de gå i fält. Sverige borde allt härvidlag lära af Amerika; här har hvarje kommun sin truppfördelning som får sköta sig själf och komma tillsammans för öfning enligt öfverenskommelse, och då man skall ha hvad Sverige kallar fältmanöfver, så betalar staten gossarna dagspenning för hvarje dag de äro ute, och så få de sitt möteshus, hvad de här kalla Armory, och militärerna ställa till sina nöjen ibland, sälja biljetter och skapa på detta sätt pengar för underhåll. Ja, jag dristar mig att säga att det bästa för vårt moderland just nu vore att slå upp portarna på vid gafvel och gifva hvarje frejdad man, fattig eller rik, rösträtt på lika grunder, d. v. s. att den fattiges röst blir lika stark som den rikes, ty numera måste man nog lära inse att det är intelligensen hos personen som bör afgöra saken och icke som förr pengar, kalfvar, hästar och svin. Den tid är numera förbi, då sådant kan gå för sig utan ogillande och rubbningar i de breda lagren af befolkningen. Det synes mig för öfrigt att den ökade militarismen i Sverige är utan all grund, ty det bor så tryggt bland sina klippor och skär, och för öfrigt, om en stormakt skulle infalla i landet (hvilket aldrig kommer på frågan), så blefve det lönlöst att draga svärdet ur skidan, ty, som sagdt, allmogen är för utmärglad.

Jag och flera med mig undra hvarför Sverige just nu gör så stora besvär med att taga reda på våra skäl för vår afresa till detta land? Det synes som att upplysningen bland de styrande och ledande i hemlandet borde vara så pass praktiskt utvecklade, att de visste det ändå, ty skälet är så påtagligt att det tyckes det är nära nog löjväckande. I stället borde de ledande i landet och konungariket Sverige skynda på med förverkligandet af sina vackra planer, såsom egna hem och småbruk, samt att göra ett ärligt försök att göra det dragligt för gemene man i Sverige, ty det är just han som i stort sedt emigrerar. Det är mig nogsam bekant att tusenden af svensk-amerikanare ha återvänt till Sverige och bosatt sig, hvilka ha i ord och bild föreställt våra syskon därhemma skillnaden mellan Amerika och Sverige och hafva med sina gärningar och praktiska handlingssätt visat dem därhemma, att sedan de varit här och fått en annan syn på tingen, de äfven kunna åstadkomma något, ja de öfverflygla sina likställda bröder i Sverige i energi, vigör och skarpsinne, raska i beslut och kvicka i handling, vetande att tid är pengar.

Jag skulle vilja tillropa mitt gamla fädernesland ett: »Vakna upp rätteligen!!» Det har ett stort, hårdt och vidtomfattande arbete att utföra. De som lefva skola få erfara, att det tager generationer för att återvinna hvad en krass, egoistisk klass förstört, men en god början borgar för ett härligt slut. Må Sveas söner vakna upp som en man och gnugga »gamla skurna lagrars» stoft ur sina ögon och upprätta landets resurser åt dess kommande barn och släkten, att de må känna sig stå på en torfva som är deras egen, oafhångigt deras egen, och följden skall blifva ett varmt patriotiskt klappande hjärta för hem och fosterbygd.

Jag kom hit, såsom jag förut nämnt, med två tomma händer 1887, gifte mig året därefter; vi voro båda fattiga, men äro nu, fastän ej rika, i besittning af eget hem, med någon skuld, men dock ej mera, än att vi känna oss oberoende. Min aflöning är 3 dollar om dagen och mera, jag har ett bra arbete — polerare af silfvergafflar och skedar, hvilka sedan pläteras.

N:r 192.

A. F. B., Kansas. *Emigrerade 1887.* Från Stockholms län.

Jag är född i Sverige 1845 i Stockholms län vid Mälaren. Till min konfirmation var jag hemma hos mina föräldrar. Min far var en fattig tegelbruksarbetare, som hade 8 barn och bustru att försörja med en daglön för vintern af 24 skilling om dagen och för sommaren 36 skilling. Det var en kamp för lif och bröd i svält och köld, men vi hade en duktig moder, och hon gjorde allt för att kunna uppehålla lifvet på oss. Efter min konfirmation kom jag ut och tjänade för andra och för mitt eget förvärf. Det skedde mot en knapp lön för året, ungefär lika stor som en 14 års pojke får här i Amerika i månaden. Jag tjänade bonddräng tills jag var 21 år gammal, och så blef jag förälskad i en flicka och så måste jag söka mig något att försörja henne med. Jag kom då på den tanken att låta värfva mig till kronans tjänst och blef då båtsman vid Södermanlands 2:a båtsmanskompani. Detta var 1866. Jag tjänade vid flottan i 21 år och kunde under dessa år genom mödosamt arbete och sparsamt lefverne få ihop några kronor. När jag hade 21 år inne, så var jag pensionsberättigad, och då beslöt jag att taga afsked ifrån flottan, hvilket jag ock gjorde på mönstringen 1887. Jag fick då löfte om pension, när jag blef 50 år, men den har jag gått miste om hitintills och gör det väl så hädanefters också. Men så på detta tog jag ett herrgårdstorp i Södermanland. Dock tillträdde jag icke torpet utan lät en annan fattig stackare få det i mitt ställe. Jag fick då i tankarna att gå till Amerika, medan jag hade några slantar kvar, så att jag kunde taga mig och de mina med mig hit. Att gå i herrgården för en kappe säd om dagen, det kunde jag inte göra, ty på det kan man inte föda både hustru och barn. 1887 på hösten reste jag hit till Amerika och kom till Kansas. Här har jag varit ända sedan dess, och jag kan säga att Gud hjälpt oss igenom, så att utan något skryt så äro vi värda den dag som i dag är 12,000 dollar. Våra barn äro lika goda, så däraf kan man se hvad emigrationen är för den fattige och mindre bemedlade. Tack vare Gud för Amerika! Om man i Sverige arbetar så att man svetts blod, så är det ett fåtal som ändå kan få sig en egen torfva på lifstid. Det är bara att arbeta för bättre folk och ingenting få för sig själf.

N:r 193.

J. E. C., Washington. *Emigrerade 1882.* Från Södermanlands län.

Jag lämnade Sverige af tre orsaker: 1) jag ville förbättra min utkomst; 2) jag ville undan de rika godsherrarnes despotism; och 3) jag ville ut att se världen.

Till belysning däraf får jag gifva följande lefnadshistoria. — Jag föddes på en herrgård i Södermanland, där min fader var trädgårdsmästare. Vid